

75. rocznica śmierci Juliusza Osterwy

2022-05-10

Dziś, 10 maja mija 75. rocznica śmierci Juliusza Osterwy, aktora, reżysera, teoretyka teatru, twórcy jednego z najważniejszych nurtów na scenie polskiej, założyciela eksperymentalnego Teatru Reduta. Z tej okazji na Jego grobie na cmentarzu Salwatorskim zapłonął znicz od władz miasta Krakowa.

Juliusz Osterwa urodził się 23 czerwca 1885 roku w Krakowie jako Julian Andrzej Maluszek. Wcześniej osierocony i borykający się z biedą, nie ukończył gimnazjum św. Anny i we wrześniu 1904 r. pojawił się w Teatrze Ludowym (przy ul. Krowoderskiej 31) w Krakowie, gdzie debiutował 1 października 1904 rolą Jańcia (Johne Firułkes). Od chwili debiutu przyjął pseudonim Juliusz Osterwa, pochodzący od nazwy szczytu Osterwa w słowackich Tatrach Wysokich. W 1905 r. został przyjęty przez Ludwika Solskiego do Teatru Miejskiego w Krakowie. Występował w kabarecie Zielony Balonik. Następnie wyjechał do Poznania, gdzie debiutował jako reżyser wystawiając Horsztyńskiego.

W latach 1907–1909 występował w teatrze w Wilnie, następnie w Poznaniu, a od 1910 r. na scenach warszawskich: Teatru Letniego, Teatru Nowego, Teatru Polskiego i Teatru Rozmaitości. W 1914 r. grał w Pradze, miał tam również reżyserować, co jednak udaremnił wybuch I wojny światowej. Jako poddany austriacki został deportowany do Samary. W 1916 r., wezwany przez Arnolda Szyfmana do Moskwy, był reżyserem tamtejszego Teatru Polskiego w Moskwie, następnie objął kierownictwo Teatru Polskiego w Kijowie. W 1918 r. powrócił do Warszawy, działał w teatrach Małym i Polskim.

W 1919 r. wraz z Mieczysławem Limanowskim założył pierwszy w Polsce teatr-laboratorium „Reduta”, początkowo przy Teatrze Rozmaitości, a od 1921 r. działający samodzielnie. „Redutą” kierował w Warszawie (1919–1924 i 1931–1939) oraz w Wilnie i Grodnie (1925–1929). Siedzibą zespołu stał się Teatr na Pohulance w Wilnie. 1 kwietnia 1931 r. otworzył Instytut Reduty w Warszawie. Kierując Redutą, był dyrektorem Teatru Rozmaitości w Warszawie (1923–1925) i Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie (1932–1935), ponadto gościnnie grał i reżyserował w Teatrze Narodowym w Warszawie.

We wrześniu 1939 r. stracił siedzibę Reduty, zburzoną podczas oblężenia Warszawy, oraz własne mieszkanie, przeniósł się do Krakowa, gdzie przetrwał okres okupacji niemieckiej. Współpracował tam z polityczno-wojskową katolicką organizacją podziemną Unia, udzielał lekcji wymowy w krakowskich seminariach duchownych.

Po II wojnie światowej współpracował z Teatrem Polskim w Warszawie i z Teatrem im. Juliusza Słowackiego w Krakowie. Był rektorem Państwowej Szkoły Dramatycznej w Krakowie.

Zmarł 10 maja 1947 roku w Warszawie. Został pochowany na cmentarzu Salwatorskim w Krakowie. Imię Juliusza Osterwy nosi m.in. Teatr im. Juliusza Osterwy w Lublinie i Teatr im. Juliusza Osterwy w Gorzowie Wielkopolskim.